

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 15. Habent etiam contra se legitimam Scripturæ interpretationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

conavit, dicens: HIC CALIX NOVUM TESTAMENTUM EST IN MEO SANGUINE: hoc facite, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem.

145 Hæc dicta, & perspicua verba Salvatoris (uti Tridentinum ait loco citato) à sanctis Evangelistis commemorata, & à D. Paulo postea repetita, vim propriam illam & apertissimam significationem præ se ferant veræ, realis, & substantialis præsentia ejusdem Salvatoris, in hoc Sacramento, juxta quam à Patribus intellecta sunt (ita enim Majores nostri omnes, quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc Sacramento differunt, apertissime professi sunt, ut videre licet apud laudatos Auctores Bellarminum, & Galetium, necnon apud piissimum Contentonum to. 8. differt. 1. c. 1. ubi clarissima profert testimonium SS. Dionysii, Ignatii Martyris, Justini, Irenæi, Tertulliani, Cypriani, Hilarii, Ambrosii, Cyrilli Hierosolymitani, Optati Milevitani, Basilii, Gregorii Theologi, Gregorii Nysseni, Epiphani, Chrysostomi, Hieronymi, Augustini, Cyrilli Alexandrini, Leonis Magni, Gregorii Magi) indignissimum sanè flagitium est, ea à quibusdam conventibus & pravis hominibus ad fictivos & imaginarios tropos, quibus veritas carnis & sanguinis Christi negatur, contra universum Ecclesie sensum detorqueri, quæ, tanquam columna & firmamentum veritatis, hæc ab impiis hominibus excogitata commenta, velut fatanica, delectata est, gravo semper & memore animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscentes.

146 Si enim sponsa Christi Ecclesia columna est & firmamentum veritatis (ut reverè est, teste Apollolo 2. Timoth. 3.) à veritate aberrant, in id impudenter sunt, quocumque, in re tam momentosa, ipsam erroris arguunt. Præsertim cum discretis ac perspicuis verbis illis in illa, Christum sub speciebus panis & vini verè, realiter & substantialiter præsentem; in toto Orbe Christiano semper crediderit, semper adoraverit, in eaque fide & adoratione à septemdecim sæculis semper perseveraverit.

147 Incredibile verò est columnam & firmamentum veritatis in errore tam grandi per tot sæcula permanisse, ut pro Deo fructulum panis per mille septingentos annos adoraverit. Incredibile (inquam) universam Ecclesiam in errore tam grandi à Christo decessum fuisse, contra solemnem promissionem, quam ipsi fecit in Evangelio, sese illi adfuturum usque ad consummationem sæculi, & ita adfuturum; ut portæ inferi adversus eam nunquam forent prævalitura.

148 Atqui portæ inferi adversus eam prævaluissent, si eam in errorem tam grandem induxissent, in coque tot sæculis detinuissent. Vana proinde, in id falsa fuisset illa Veritatis promissio. Quod absque blasphemia dici nequit.

149 Et si Ecclesia universa, post solemnem illam promissionem, & octo Conciliorum Generalium declarationem, in articulo tanti momenti equidem errasset, atque etiamnum erraret, nosque cum ipsa, verè Christo Salvatore dicere possemus: *Domine, si error est, à te decepti sumus.* Tu enim verbis planis ac perspicuis de veritate carnis & sanguinis tui in hoc Sacramento Ecclesiam tuam sponfam docuisti. Tu etiam, Domine, præcipisti, ut Ecclesiam, nos tu per tot Concilia docentem auderemus, in tantum, ut dixeris: *Qui Ecclesiam non auderit, sit tibi velut Libicus & Publicanus.* Tu denique Ecclesiam tuam per Apostolum tuum, columnam & firmamentum veritatis appellasti. Ergo si eam in re tanti momenti docentem audiendo erramus, à te decepti sumus. Si enim erramus, erramus, quia tibi (sic præcipienti) obediendo, eam sic docentem audimus,

ne (te Judice) simus veluti Ehnici & Publicani. Ideo ergo erramus, quia eam sequimur & audimus, quam columnam & firmamentum veritatis affirmasti. Tu es autem veritas & charitas.

Impossibile est ergo, quòd à te decepti simus. Impossibile proinde, quòd Ecclesiam in tam momentoso Religionis tuæ mysterio docentem audiendo erremus. Errant igitur, & palpabiliter errant Zuingliani, & Calviniani, qui cum non audiunt, sed erroris arguunt. Tantòque palpabilius errant, quantò evidentius contra se habent 1.º. clara & perspicua verba Scripturæ. 2.º. legitimam Scripturæ interpretationem. 3.º. Traditionem. 4.º. præscriptionem. 5.º. Theologicam rationem, ut videbitur in capitibus sequentibus.

CAPUT XIV.

Hæretici negantes Christum verè, realiter, & substantialiter in hoc Sacramento præsentem, contra se habent plana & perspicua Scripturæ verba.

TAm enim planè, tam perspicuè Christus in Scriptura dicit: *hoc est corpus meum*; quàm Spiritus sanctus in eadem Scriptura dicit: *Verbum caro factum est. Verbum, Pater & Spiritus sanctus, hi tres unum sunt.* Tam apertè ergo illa Salvatoris verba significant Christi corpus verè, realiter & substantialiter esse in hoc Sacramento, quàm verba illa Spiritus sancti significant Verbum verè, realiter & substantialiter esse incarnatum, tresque divinas Personas esse verè, realiter & substantialiter unum Deum. Neque enim verba illa Salvatoris propriam illam & apertissimam significationem præ se minus ferunt, juxta quam ab octo Conciliis Generalibus, & à Patribus omnibus intellecta sunt; quàm verba illa Spiritus sancti: ne minus flagitium est, priora illa verba ad fictivos & imaginarios tropos, quibus veritas carnis & sanguinis Christi negatur, contra universum Ecclesie sensum detorqueri; quam posteriora verba ad similes tropos, quibus negatur veritas Dominicæ incarnationis, unitatisque realis & substantialis trium divinarum Personarum.

CAPUT XV.

Habent etiam contra se legitimam Scripturæ interpretationem.

UT enim Scripturæ interpretatio legitima sit, servanda est regula magistralis eam interpretandi, tradita à SS. Patribus, Basilio homil. 9. in Hexæmeron, & Augustino l. 3. de doctr. Christi, c. 10. 11. & 19. necnon de Genesi ad litter. c. 1. & 7. tunc utique Scripturæ verba in proprio sensu accipienda esse, quando planè, perspicuè & ad litteram significant aliquid spectans ad fidem, vel mores, nullaque necessitas cogit, ea à proprio & literalis sensu, ad tropicum & improprium detorqueri.

Et ratio evidenter demonstrans necessitatem servandi regulam istam, est quia omnis Scripturarum de medio tolleretur auctoritas, omnique hæresi aperta foret janua, si proprium literalemque sensum tunc abicere liceret; nihilque foret in sacris Litteris admodò manifestum, nihil tam receptum in Ecclesia, quod trahere non liceret ad improprium sensum. Nihil ergo fixum, nihil per certitudinem à Scriptura erui posset, dum eam ad figuram & tropum pro arbitrio suo quisque traheret; sed Scriptura semper diceret, quod cuique placeret, non quod Spiritus sanctus per eam intelligi vellet.

- 154 Ex quo ulterius fieret, quod nulla fidei mysteria, nec veritatem quidem Trinitatis, Dominicæ Incarnationis, Passionis, Mortis, Resurrectionis, &c. contra negantes ex sacris Litteris evincere possent. Quidquid enim, quamlibet planum & perspicuum, ex sacris Litteris allegaverimus, ad sensum tropicum & improprium, cum Arianis, Sabellianis, Eutyrianis, Nestorianis, &c. detorquebunt, prout Augustinus observat cap. 10. citato: *Si animum præoccupavit alienus erroris opinio, quidquid aliter asseruerit Scriptura, figuratum homines arbitratur.*
- 155 Idque Ecclesia in dictis hæreticis experta est: cum enim Ariani expressam in Scriptura viderent naturam divinam Unitatem, præoccupati errore, negante Personarum Trinitatem, pariter apertis Scripturæ testimoniis assertam, posteriora ista testimonia ad sensum tropicum & improprium detorquentes, Trinitatis mysterium sustulerunt. Sabelliani e contra Trinitatem secundum posteriora ista testimonia recipientes, nec capientes quomodo natura divinæ Unitas cum Personarum Trinitate consisteret, idcirco perspicua de ista Unitate sacrarum Litterarum testimonia ad sensum tropicum inflectentes, deque impropria & figurata Unitate glossantes, tres Deos uti tres Personas asseruerunt. Nestoriani simili Scripturarum depravatione, duas in Christo Personas, uti duas naturas posuerunt. Unicam e contra naturam Eutyriani, uti unicam Personam. Et idem est proportionaliter de Ebionitis, cum Ebione & Cherinto negantibus Christi divinitatem; idem de Cerdonitis, Marcionitis, Manichæis, post Saturninum, & Simonem Magum negantibus veram in Christo carnem, addeque negantibus veram Verbi Incarnationem.
- 156 Contra quos omnes in vanum Zuingliani & Calviniani sacra proferunt testimonia. Neque enim clariora producent, quam allata verba Salvatoris pro vera, reali & substantiali præsentia carnis & sanguinis ejusdem Salvatoris in hoc mysterio. Quæ proinde si liceat ipsis ad sensum improprium tropicumque detorquere, licebit & Ebionitis, Cherinthianis, Cerdonitis, Marcionitis, Manichæis, Arianis, Sabellianis, Nestorianis, Eutyrianis pariter detorquere sacra quæ adversus ipsos testimonia proferunt pro veritate carnis, & divinitatis Christi, pro veritate mysterii Trinitatis, pro unica in Christo Persona, duabusque naturis, &c. Nec erit qui veteres illos hæreticos ex Scriptura convincere poterit, nisi per allatam sacra testimonia interpretandi regulam, insistentem utique proprio sensui Scripturæ, quem verba liquidò præ se ferunt, nisi manifesta necessitas, id est nisi alius perspicuus Scripturæ textus, vel Ecclesiæ sensus, vel Patrum consensus manifestè cogat ad improprium.
- 157 Nulla verò manifesta necessitas Zuinglianos & Calvinianos magis cogit ad detorquendum verba Salvatoris à proprio sensu ad improprium, quam veteres illos hæreticos ad similiter detorquendum sacra oracula, quæ contra ipsos proferuntur.
- 158 Imò necessitas cogit verba Salvatoris in proprio accipere sensu. Cum & id materia subjecta postulet, & circumstantiæ temporis, & personarum, quibus Salvator loquebatur, sicut & circumstantia finis quem intendebat.
- 159 Si enim materiam subjectam intueamur, sive id quod tunc Salvator agebat, Testamentum utique novum condebat (juxta illud Luc. 22. *hic calix novum testamentum est in meo sanguine.*) Testamentum verò sicut condi oportet verbis planis & perspicuis (hoc enim ratio & æquitas postulat ab omni testatore, ne si suprema sua mandata, postremamque voluntatem, verbis obscuris & ambiguis exprimat, non tam hæredes & legatarios instituat, quam litigatores, in expensas litium hæreditatem effusuros) sic plana & perspicua testamenti verba, planè, propriè & ad litteram intelligere oportet. Eadem quippe ratio & æquitas, quæ postulat prius, postulat & posterius. Neque enim aliter præcindi potest occasio fixarum, litiumque seges inexhausta. Et idcirco verba testamentorum secundum Jurisperitos, in rigore & proprio verborum sensu, quem præ se ferunt, accipienda sunt, talisque præsumenda intentio testatoris, qualem verborum proprietates planè & discretè significat. Et quis (amabo) Calvinista, cui domum testator legasset, contentus foret imagine domus, si domum ipsi legatam de domus imagine seu figura per tropum hæres glossaret? Quæ igitur ratione, quæ æquitate, dum suum nobis corpus sanguinemque verbis planis & perspicuis Salvator testamentum legavit, corporis imaginem, seu figuram & signum interpretantur?
- Nec solum Testamentum novum Christus tunc condebat, sed & præcipuum nobilissimumque novæ legis Sacramentum, unicuique sacrificium instituebat. Quod etiam oportebat verbis planis & apertis institui, institutumque clarè & apertè à fidelibus cognosci, ne verborum vel sensus obscuritas ipsos conjiceret in periculum errandi circa sensum, primariumque Dei cultum, creaturam pro Deo adorando, falsumque & superfluum sacrificium, à Deo verè non institutum, quotidie Deo offerendo. Si enim leges, multò minus Sacramenta, sacrificiaque divina, non nisi perspicuis & apertis verbis institui, institutaque non obscure, sed apertè ac perspicuè cognosci oportet.
- Ipsa quoque circumstantia temporis quo loquebatur, & personarum quibus loquebatur, id ipsum postulant. Apostolis quippe loquebatur, quibus nota esse volebat mysteria regni Dei, juxta illud Matth. 13. *Vobis datum est nosse mysteria regni celorum: illis autem (turbis Judæorum) non est datum.* Cumque Apostoli esse deberent primi participes tanti Sacramenti, ut cum debita reverentia ac devotione illud perciperent, necesse erat ut planè perciperent quod Christus eis dabat. Idque etiam requirebat circumstantia temporis. Eo siquidem tempore Apostolis loquebatur, quo transiturus erat de hoc mundo ad Patrem, quodque proinde, si unquam, tempus erat, non jam in parabolis & figuris ea ipsis manifestandi, sed palam & apertè, juxta illud Joan. 16. *Venit hora cum jam non in proverbis loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis.* Quod, si unquam, maxime prope suum de hoc mundo exitum Christus implere debuit; cum exeuntem de hoc mundo postremi ad amicos & domesticos de præcipuis rebus agendis sermones, ab omni obscuritate & ambiguitate esse soleant remotissimi.
- Præterea finis istius finalis locutionis erat demonstratio extremæ suæ in nos dilectionis, ad quam demonstrandam Sacramentum istud Christus in ultima cum amicis suis cœna instituit, juxta illud: *cum dilexisset suos, in finem dilexit eos, &c.* Cui etiam circumstantiæ verborum amphibologia, vel obscuritas, seu improprietas sensus non congruit. Neque enim verborum amphibologia, vel improprietas, aut obscuritas congruit extremæ amantium candori, nec perspicuæ tanti amoris demonstrationi. Amici namque, istis in circumstantiis, si unquam, cor suum aperte & rotundè effundunt in sinum amicorum suorum. Et quomodo tunc ipsis in tropo & figura sine illius explicatione locutus fuisset, qui figuras & parabolis, in quibus aliis loquebatur, ipsis explicare solitus erat? Nullum autem ullibi extat vestigium istius explicationis.
- Igitur omni ex parte necessarium est, in plano proprio & literali, quem præ se ferunt, sensu, Christi verba intelligere; nulla verò ex parte necessarium

cessitum est, illa ad improprium & tropicum sensum detorquere. Nullus enim facer textus ad id cogit, neque Ecclesiae sensus, neque Patrum consensus, uti proximè videbimus; imò nec ratio ulla christiana, fideique (ut christianam rationem oportet) submissa. *Nec enim hac inter se pignant* (ait Tridentinum ubi supra) *ut ipse Salvator nossemper ad dexteram Patris in calice assideat, iuxta modum existendi naturalem; & ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter praesens sua substantia nobis adsit, eà existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possimus, possibilem tamen esse Deo (apud quem non erit impossibile omne verbum Luc. 1. & apud quem omnia possible sunt Matth. 19.) cogitatione per fidem illustratà assequi possimus; & constantissimè credere debemus, Christo discretis ac perspicuis verbis id attestante.*

CAPUT XVI.

Tertiò contra se habent Apostolum Paulum 1. Cor. 10. & 11. Veterisque Testamenti figuras.

164 **I**N priori namque loco: *Calix benedictionis (inquit) cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Quoniam unus panis, & unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane participamus.* Ut quid enim ait: *Calix benedictionis, cui benedicimus, nisi ad declarandam necessitatem benedictionis, seu consecrationis, ad hoc ut benedictionis calice participans, particeps sit sanguinis Domini? Si autem corpus & sanguis in hoc Sacramento non forent nisi in tropo & figura, ad hoc opus non foret speciali benedictione, seu consecratione.* Sufficeret enim prima institutio, seu voluntas Christi declarata in Scripturis, ut constat ex eo quòd simili institutio divina, sine alia benedictione sufficiens fuerit, ad hoc ut Manna, Agnus Paschalis, figura essent Domini corporis. Porò calicem benedictum, seu ipsius participationem Apostolus sic asserit esse participationem Domini sanguinis (non figura, seu signi, vel virtutis illius) ut ea de re loquatur velut fidelibus ex fide nota, *nomine, &c.* Quod roborant verba sequentia, quibus *unus panis, & unum corpus* omnes esse dicimur, quia de *uno pane participamus.* Neque enim verè hoc Apostolus diceret, si de pane communi intelligeret. Neque enim unum eundemque panem communem omnes comedimus, nec hoc Scriptura dicit; sicut nullibi dicit quòd Judaei omnes eundem Agnum Paschalem olim manducaverint, sed quæque familia suum. Intellectum verò de eodem pane consecrato, qui corpus est Christi, manifestum est omnes fideles, ubicumque terrarum existentes, de uno pane, id est uno eodemque Christi corpore participare. Sic igitur Apostolus intellexit.

165 Præterea si sic Apostolus non intellexisset, quid est quòd sequenti cap. 11. postquam dixit: *Ego enim accepi à Domino, quoniam Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur, accepi panem, & gratias agens fregit, & dixit: accipite & manducate: hoc est corpus meum, &c.* gravissimam hanc admonitionem subjunxisset: *Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini, nisi panem & calicem consecratum intellexisset verè & propriè esse corpus & sanguinem Domini? Ut quid etiam tantam probationem exigit ad panem illum manducandum, & calicem bibendum: Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat? Audi rationem: qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit (iudicium utique æternæ suæ damnationis)*

non disjucans corpus Domini. Sua profectò damnationis æternæ iudicium non manducaret, nec biberet, si solam figuram vel signum Domini corporis & sanguinis manducaret & biberet. Neque enim si quis absque debita animi sui probatione seu dispositione Paschalem olim Agnum manducasset, vel bibisset aquam de petra, reus fuisset corporis & sanguinis Domini, ut propterea mortale peccatum æternamque proinde damnationem suam incurrisset, tamen Christi corpus in figura Agni comedisset, sanguinemque in figura aquæ illius bibisset. Cur ergo Christianus, præ Judæo, iudicium suæ æternæ damnationis hodie comedit & bibit? Disertam perspicuamque rationem Apostolus reddit: quia *non disjucab corpus Domini*, id est quia panem consecratum non discernit à pane communi, sed perinde manducat, ac si verè non foret, uti verè est corpus Domini. Idèò ergo magnam illam suspensius probationem Apostolus exigit, quia panem consecratum manducans iudicare debet id quod manducat, non esse panem communem, nec figuram dumtaxat Domini corporis, ut olim erat Agnus Paschalis, sed verè esse corpus Domini, cujus proinde reus est, si indignè manducat.

166 Idque ampliùs apparet ex eo quòd Christus in veritate adimpleverit figuras veteris Testamenti, juxta Apostolum Coloss. 2. dicentem, quòd figuræ illæ *umbræ sunt futurorum; corpus autem Christi*, id est veritas per illas præfigurata per Jesum Christum impleta est. Ad quod etiam significandum in passione Christi *velum templi scissum est* Matth. 27. & Joan. 1. dicitur: *lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum Christum facta est.* Igitur Christus exhibuit veritatem figurarum veteris legis, veritatem utique rei quam præfigurabat Manna, Agnus Paschalis, aqua de petra, sanguis veteris Testamenti, &c. Manna verò & Agnus Paschalis figura fuerunt corporis Domini; aqua verò illa & sanguis significarunt sanguinem ejusdem, de quo utique Christus ait: *hic calix novum Testamentum est in meo sanguine.* Si ergo figurarum illarum veritatem exhibuit, verum, non figuratum dumtaxat sanguinem suum nobis exhibuit, cum dixit: *hic calix novum Testamentum est in meo sanguine.* Verum item corpus; cum dixit: *hoc est corpus meum.* Cujus figura fuerunt Manna & Agnus Paschalis, ut SS. Patres unanimiter contestantur.

167 Et si cum accepit deditque discipulis panem & calicem, figuras tantum dedisset, non veritatem corporis ac sanguinis sui, Christus per novæ legis institutionem, finem non solum non imposuisset figuris veteris legis, exhibita veritate rerum quas significabant; sed & figuras figuris illis superaddidisset, & figuras quidem ignobiliores figuris veteris legis, nec tam benè repræsentantes corpus & sanguinem suum, probatur: quia Agnus Paschalis v. g. in se nobilior est, nobiliorique seu meliori modo significat Christi corpus, quam panis seu Eucharistiae Sacramentum, si non est verè, realiter & substantialiter nisi panis. Si quidem caro Christi aptius per Agnum, quam per simplicem panem significatur; sicut & mors Christi per mortem Agni expressius significatur, quam per fractionem distributionemque panis. Sed &